

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01.2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Редагування в ЗМІ

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(цифр і назва галузі знань)

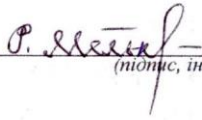
спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))
(спеціалізація)

освітня програма 014.01.02 Середня освіта: українська мова і література. Видавнича
справа і редагування

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

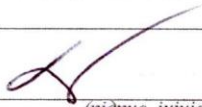
РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української мови та літератури
протокол № 7 від 20.12.2018р.

Завідувач кафедри
_____
Колесников А.О.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

_____
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: Фоміна Лілія Георгіївна, доцент кафедри української мови та літератури Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

Рецензент програми: Топчій Лариса Миколаївна, доцент кафедри української мови та літератури Ізмаїльського державного гуманітарного університету.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	26	6
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	22	6
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 7	Семінарські заняття:	
	-	-
Тижневе навантаження (год.): - аудиторне: 2 - самостійна робота: 6	Консультації:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: залік	Індивідуальні заняття:	
	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Редагування в ЗМІ» є мовностилістичне вдосконалення тексту.

Метою вивчення дисципліни є опанування студентом комплексу теоретичних і практичних знань, навичок у галузі журналістики, підготовка їх до роботи в редакціях газет і журналів.

Передумови для засвоєння дисципліни становить база знань, сформована на основі вивчення навчальних курсів «Ділові папери і професійна компетенція», «Історична та нормативна база редагування», «Типологія помилок».

Міждисциплінарні зв'язки. Для опанування технологією редакторської праці майбутньому спеціалісту необхідно мати знання з суміжних до редагування дисциплін – історії, лінгвістики, логіки, психології, а також знання жанрів журналістики тощо.

«Редагування в ЗМІ» як навчальна дисципліна узагальнює знання майбутнього фахівця з даних дисциплін, формує його мовну культуру і сприяє виробленню практичних навичок роботи з конкретним текстом.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для вибіркового навчальних дисциплін

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знати:

- 1) механізми й критерії творчості

- 2) загальнофілософські методологічні засади журналістики
- 3) права, обов'язки та відповідальність працівників ЗМІ відповідно до законодавства про пресу
- 4) специфіку роботи журналіста на всіх етапах редакційно-виробничого процесу
- 5) структуру газети, журналу й взаємодію творчих і технічних підрозділів редакції
- 6) критерії оцінки журналістського тексту
- 7) сучасні стилі в журналістиці.

2. Уміти:

- 1) орієнтуватися в тенденціях розвитку журналістикознавства в Україні і світі
- 2) практично використовувати отримані знання
- 3) застосовувати надбані навички під час аналізу чужих та написанні власних журналістських матеріалів
- 4) зробити професійний аналіз журналістського тексту
- 5) написати рецензію на книжкове видання
- 6) підготувати аналіз листів читачів
- 7) виготовити макет номера газети, журналу
- 8) вичитати коректуру шпальти номера газети і гранки номера журналу
- 9) володіти технічними засобами журналістської творчості
- 10) створити власний журналістський текст
- 11) створити концепцію власної газети (журналу).

3. *Комунікація*: використовувати набуті знання для фахової комунікації та в ході ведення дискусій з проблемних питань означеної наукової сфери.

4. *Автономність та відповідальність*: творчо виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання означеної проблематики, виявляти самостійність у науковій роботі, бути відповідальним щодо постійного дотримання правил академічної доброчесності.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Загальнотеоретичні та практичні засади редагування: основні аспекти.	6	4	2				10							16
2.	Текст як основний об'єкт редакторського аналізу. Місце редактора в	8	4	4				12	4	2	2				16

	комунікативному акті.													
3.	Логічні засади редагування	8	4	4			10							18
4.	Методика редакторського аналізу композиції рукопису.	10	6	4			12	4	2	2				18
5.	Види журналістських текстів та особливості їх редагування.	8	4	4			12							18
6.	Мовностилістичні особливості тексту в ЗМІ та завдання редактора	8	4	4			12	4	2	2				18
Проміжний контроль							4							4
Разом:		48	26	22			72	12	6	6				108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Загальнотеоретичні та практичні засади редагування: основні аспекти. Редагування як наукова та навчальна дисципліна. Предмет та завдання редагування ЗМІ. Зміст понять «редагування», «літературне редагування», «теорія і практика редагування», «редагування тексту». Текст у ЗМІ як мікроструктура, що входить до складу макроструктури. Міжпредметні зв'язки курсу «Редагування в ЗМІ». Завдання редагування в ЗМІ. Аспекти редагування. Саморедагування в процесі журналістської творчості. Специфіка редагування в сферах комунікації. Типові макро- та мікроструктурні помилки.

Тема 2. Текст як основний об'єкт редакторського аналізу. Місце редактора в комунікативному акті. Основні риси й ознаки тексту. Особливості процесу виникнення тексту. Створення журналістського тексту в ЗМІ. Зафіксованість тексту як його основна ознака. Когерентність тексту. Психологічні передумови редагування. Праця редактора як співтворчість з автором. Мета втручання редактора в текст. Редакторське втручання в текст. Редакторське втручання в текст і порушення авторської манери викладу. Мотивація в редакторській діяльності. Процес редакторської інтерпретації тексту. Особливості визначення меж редакторського втручання в текст. Чотири аспекти втручання редактора в авторський текст. Багатоплановість редакторського читання тексту.

Тема 3. Логічні засади редагування.

Особливості редакторського аналізу додержання в тексті законів і норм логічного мислення. Усунення логічних помилок.

Тема 4. Методика редакторського аналізу композиції рукопису.

Текст, його структура й структурні одиниці (елементи, компоненти тексту). Методика редакторського оцінювання композиції рукопису. Текст і

заголовок. Методика редакторського аналізу рубрикації. Типові змістово-структурні, жанрово-стильові та композиційні помилки.

Тема 5. Види журналістських текстів та особливості їх редагування. Поняття «вид тексту». Класифікації текстів. Особливості редагування різних текстів. Редагування різних видів текстів на телебаченні. Специфічні риси редагування різних видів текстів радіо. Текст-розповідь і особливості його редагування. Текст-опис і специфіка його редагування в різних ЗМІ. Особливості редагування тексту–роздуму в різних ЗМІ. Специфіка редагування тексту-визначення.

Тема 6. Мовностилістичні особливості тексту в ЗМІ та завдання редактора.

Медіасофія та медіа прагматика. Мова засобів масової інформації. Місце медіа лінгвістики в системі наук про ЗМІ. Редакторський аналіз мовностилістичних особливостей тексту в ЗМІ. Практика слововживання в сучасних українських ЗМІ та завдання редактора. Літери й буквосполучення в іншомовних іменах і назвах та їх відтворення в українському тексті. Типові орфографічні помилки в журналістських текстах. Типові орфоепічні помилки. Типові пунктуаційні помилки в журналістських текстах.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Загальнотеоретичні та практичні засади редагування: основні аспекти.

Тема 2. Текст як основний об'єкт редакторського аналізу. Місце редактора в комунікативному акті.

Тема 3. Логічні засади редагування.

Тема 4. Методика редакторського аналізу композиції рукопису.

Тема 5. Види журналістських текстів та особливості їх редагування.

Тема 6. Мовностилістичні особливості тексту в ЗМІ та завдання редактора.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин денна/заочна	Форми звітності
1.	Підготовка до аудиторних (лекційних та семінарських) занять, модульної контрольної роботи.	22/12	Опорний конспект інформації до практичних занять, письмові завдання, коментарі, таблиці, тестові завдання, презентації.
2.	Виконання самостійної роботи:	30/72	Конспекти, відповіді, реферати, проекти, презентації.
3	Виконання індивідуальних завдань	20/20	Письмові роботи
	Разом	72/104	

Завдання для самостійного опрацювання (конспектування)

№ з/п	Теми робіт	Форми звітності
1.	Саморедагування в процесі журналістської	конспект

	творчості.	
2.	Специфіка редагування в сферах комунікації.	конспект
3.	Типові макро- та мікроструктурні помилки.	реферат/презентація
4.	Мотивація в редакторській діяльності.	розгорнута доповідь
5.	Типові психологічні помилки.	реферат/презентація
6.	Текст-розповідь і особливості його редагування	конспект (з додатком зразків фрагментів текстів)
7.	Текст-опис і специфіка його редагування в різних ЗМІ.	конспект (з додатком зразків фрагментів текстів)
8.	Особливості редагування тексту-роздуму в різних ЗМІ.	конспект, усний аналіз фрагменту тексту-роздуму
9.	Специфіка редагування тексту-визначення.	конспект, усний аналіз фрагменту тексту-роздуму
10.	Типові помилки в інтерв'юванні.	усний аналіз фрагментів текстів інтерв'ювання

Тематика (індивідуальних завдань) рефератів

1. Психологічні причини авторських помилок.
2. Зафіксованість тексту як його основна ознака.
3. Когерентність тексту.
4. Місце редактора в комунікативному акті.
5. Мета втручання редактора в текст.
6. Особливості редагування на телебаченні.
7. Специфіка редагування на радіо.
8. «Прямий ефір» і завдання редактора передач.
9. Психологічні причини фактичних помилок.
10. Практика слововживання в сучасних ЗМІ та завдання редактора.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. Форми поточного контролю.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі форми:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда;
- письмового контролю: конспекти статей, письмове тестування, виконання завдань з коректури та редагування.

6.2. Форми проміжного контролю – проміжний (модульний) контроль.

6.3. Форми підсумкового контролю – залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

I. Засоби діагностики та методи організації й здійснення навчально-пізнавальної діяльності передбачають виконання 30 тестових завдань, що виносяться на проміжний модульний контроль.

Зразок

Проміжний (модульний) контроль
Варіант №2

1. Дайте відповіді на запитання тестових завдань.

....

2. Що є основним елементом для утворення журналістського тексту?

- а) Слово
- б) Факт
- в) Подія
- г) Інформація

5. Основним об'єктом редакторського аналізу є:

- а) Текст
- б) Твір
- в) Стаття
- г) Інформація

6. В.В.Різун розглядає текст як явище:

- а) Комунікативне
- б) Психологічне
- в) Комунікативно-психологічне
- г) Філософське

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89....70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань. Але при висвітленні деяких питань допускаються окремі неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Але при цьому не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань.

№ п/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Повнота виконання завдань дослідження (наявність усіх необхідних структурних елементів, які залежать від типу обраного ІНДЗ)	0,5-1
2.	Рівень самостійності виконання ІНДЗ (залежить від кількості консультацій і міри допомоги викладача).	0,5-1
3.	Якість оформлення відповідно до вимог, які залежать від обраного типу ІНДЗ.	0,5-1

4.	Якість бібліографічного опису (повнота бібліографії, подання посилань у тексті, стандарти оформлення).	0,5-1
5.	Захист ІНДЗ	0,5-1
	Оцінка за національною шкалою - загальна кількість балів	2,5-5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Проміжний контроль проводиться у письмовій тестовій формі. До проміжного контролю допускаються всі студенти.

Оцінка/кількість балів	Кількість правильних відповідей	Критерії оцінювання модульної контрольної роботи
5/30	26-30	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі виконав тестові завдання.
4/23	20-25	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом.
3/17	15-19	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу.
2/15	0-14	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі.

8.5. Критерії оцінювання підсумкового контролю.

Оцінку за семестр з залікової дисципліни слід виставляти після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти 0,7 та 0,3); при цьому *обов'язкової присутності* здобувачів вищої освіти *не передбачено*.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для окремих тем за потребою застосовується комп'ютерна техніка з метою демонстрації презентацій, слайдів.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Капелюшний А.О. Стилїстика й редагування: Практичний словник-довідник журналіста. – Львів: ПАІС, 2002.
2. Капелюшний А.О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів: Практичні заняття. – Львів: ПАІС, 2003.
3. Мильчин А.Э. Методика редактирования текста. – М.: Книга, 1972.
4. Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи. Львів: Афіша, 2001.
5. Різун В.В. Літературне редагування. – К.: Либідь, 1996.
6. Тимошик М.С. Книга для автора, редактора, видавця: Практичний посібник. – К.: Наша культура і наука, 2006.
7. Свинцов В.И. Смысловый анализ и обработка текста. – М.: Книга, 1979.

10.2. Допоміжні джерела

1. Григораш Д.С. Теорія і практика редагування газети. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1966.
2. Зелінська Н.В. Теоретичні засади роботи редактора над літературною формою тексту (літературне опрацювання тексту). – К.: УМК ВО. 1989.
3. Качкан В.А., Лизанчук В.В. Особливості підготовки матеріалів для радіо і телебачення. – Львів: ЛДУ, 1987. – С. 3-24.
4. Мильчин А.Э. Методика редактирования текста. – М.: Книга, 1972.

10.3. Інтернет-ресурси

1. Капелюшний А.О. Редагування в засобах масової інформації. – Львів, 2005. - 304 с. // Режим доступу: http://www.studmed.ru/kapelyushniy-ao-redaguvannya-v-zasobah-masovoyi-nformacyi_09da3e1d09e.html
2. Особливості редагування масових журналів // Режим доступу: https://studexpo.ru/99584/zhurnalistika/osoblivosti_redaguvannya_masovih_zhurnaliv
3. Харитоненко О.І. Проблеми редагування інформаційних жанрів: типові помилки в текстах заміток / О.І. Харитоненко // Журналістика. Лінгвістика. Дидактика : збірник наукових праць. – Полтава, 2010. – 366 с. – С. 342-345 // Режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/14551/1/Kharytonenko_The%20note.pdf
4. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи: Навчальний посібник. — Л.: ВФ Афіша, 2006. — 416с // Режим доступу: http://chtyvo.org.ua/authors/Partyko_Zinovii/Zahalne_redahuvannia_normatyvni_osnovy/

5. Колоїз Ж. В. Теорія і практика редагування газет : Навчально-методичні матеріали для лабораторних робіт для студентів спеціальності «Українська мова і література (редагування освітніх видань)» / Жанна Василівна Колоїз. – Кривий Ріг : КПІ ДВНЗ «КНУ», 2012. – 122 с. // Режим доступу: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/0564/33/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B3%D0%B0%D0%B7%D0%B5%D1%82.pdf>
6. Кравчук В. Особливості редакційної підготовки спеціалізованих періодичних видань про образотворче мистецтво // Режим доступу: [file:///D:/User/Downloads/vkp_2013_3_2%20\(1\).pdf](file:///D:/User/Downloads/vkp_2013_3_2%20(1).pdf)